

EDWARD ZIÓŁEK

INTENSYFIKACJA ROLNICTWA W TERENACH GÓRSKICH KARPAT

Autor omawia zakres tematyczny badań realizowanych w problemie dotyczącym intensyfikacji rolnictwa w terenach górskich Karpat. Wielofunkcyjność tych obszarów znajduje swój wyraz w kompleksowości badań. Konieczne jest rozszerzenie badań z zakresu technologii produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz mechanizacji procesów produkcyjnych.

Rejon górski Karpat ze względu na walory klimatyczne i krajobrazowe spełnia szereg ważnych funkcji w życiu społeczeństwa i w gospodarce narodowej. Dotyczy to przede wszystkim odnowy sił człowieka, retencjonowania i dysponowania zasobami wodnymi, a także rozwoju leśnictwa i produkcji rolniczej.

W rejonie górskim województw krośnieńskiego i nowosądeckiego znajduje się 276 tys. ha użytków rolnych, z czego 57% stanowią grunty orne, a ponad 40% łąki i pastwiska. W rejonie podgórskim tych województw powierzchnia użytków rolnych przekracza 250 tys. ha. Ta licząca łącznie ponad 0,5 mln ha powierzchnia użytków rolnych jest nie w pełni racjonalnie wykorzystywana.

W roku 1976 podjęte zostały badania nad intensyfikacją rolnictwa w terenach górskich Karpat w ramach problemu R.II.1 Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Mamy nadzieję, że przyczynią się one do wskazania sposobów pełniejszego wykorzystania potencjału produkcyjnego górskich obszarów rolniczych, szczególnie do produkcji pasz oraz rozwoju hodowli bydła i owiec.

Program badań zakłada, że intensyfikacja rolnictwa ma przyczynić się nie tylko do zwiększenia produkcji środków żywności, wolnych od szkodliwych zanieczyszczeń, ale również do zapewnienia społeczeństwu lepszych warunków rekreacji i lecznictwa.

W rejonie podgórskim są wyjątkowo sprzyjające warunki do rozwijania produkcji sadowniczej i niektórych warzyw. W województwie nowosądeckim uprawy sadownicze zajmują już obecnie 11,5 tys. ha, co stanowi 4,2% powierzchni użytków rolnych (średnia krajowa 1,5%). Dobre wyniki tego kierunku produkcyjnego skłaniają do tworzenia dalszych rejonów sadowniczych również w Beskidzie Niskim.

Całość tematyki badawczej realizowanej we wspomnianym problemie ujęta została w czterech następujących grupach:

1. Charakterystyka warunków przyrodniczych jako podstawa do oceny zakresu i możliwości rolniczego wykorzystania Karpat.

Wykorzystując istniejące badania z zakresu rzeźby terenu, klimatu i warunków glebowych przeprowadzona będzie waloryzacja środowiska przyrodniczego dla potrzeb produkcji rolniczej, a także określone zostaną zasady ochrony krajobrazu w tych specyficznych terenach.

2. Gospodarka wodna i melioracje w Karpatach, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rolnictwa.

W tej grupie tematycznej przedstawiona będzie analiza stosunków hydrologicznych i gospodarki wodnej, stanu i potrzeb melioracji oraz zaopatrzenia pastwisk w wodę dla zwierząt.

3. Określenie potencjalnych możliwości produkcyjnych użytków rolnych.

Duże powierzchnie użytków rolnych w terenach górskich Karpat nie zawsze są właściwie wykorzystywane, tak z punktu widzenia warunków przyrodniczych jak też potrzeb gospodarki narodowej. Sytuacja ta zmusza do poszukiwania słuszniejszych koncepcji zagospodarowania tych terenów. W produkcji roślinnej zachodzi potrzeba skoncentrowania się na dwóch zasadniczych kierunkach:

— produkcji pasz na trwałych użytkach zielonych i gruntach ornym w związku z możliwością rozwoju chowu bydła i owiec,

— produkcji ogrodniczej w rejonie podgórskim, ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa.

Prace badawcze w tej grupie tematycznej mają na celu określenie potencjalnych możliwości produkcyjnych użytków rolnych — gleb uprawnych, łąk i pastwisk oraz sadów — i opracowanie koncepcji właściwego doboru roślin do uprawy. Szczegółowe tematy będą więc dotyczyły:

a) określenia aktualnego stanu trwałych użytków zielonych w Karpatach,

b) pratotechnicznych metod zwiększenia produktywności użytków zielonych,

c) oceny potencjalnych możliwości produkcyjnych gruntów ornym i doboru roślin pastewnych do uprawy w warunkach polowych,

d) kierunków rozwoju produkcji ogrodniczej ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa.

4. Efektywność techniczno-ekonomiczna różnych układów organizacyjno-produkcyjnych w gospodarce rolnej w Karpatach.

Prace ekonomiczno-rolnicze pozostające w ścisłym związku z warunkami przyrodniczymi i wynikami innych badań będą zmierzać do ustalenia rejonów produkcji rolniczej przy uwzględnieniu możliwości specjalizacji i koncentracji ziemi. Ponadto opracowane zostaną modele optymalnej organizacji gospodarstw i systemu kierowania jednostkami tworzącymi kompleks gospodarki żywnościowej.

W dalszych etapach wskazane jest podejmowanie badań nad technologią produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz mechanizacją procesów produkcyjnych.

Badania nad intensyfikacją produkcji rolniczej w terenach górskich Karpat realizowane są przez liczne zespoły pracowników naukowych Akademii Rolniczej w Krakowie oraz Oddziału Krakowskiego Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych. W badaniach bierze udział 37 pracowników naukowych, z tego 25 ze stopniami i tytułami naukowymi, oraz liczna kadra techniczna. Poszczególnymi tematami kierują profesorowie i docenci znający problemy gospodarki rolnej w górach. Istnieje więc gwarancja, że wyniki badań wyznaczą właściwe kierunki kształtowania nowoczesnego rolnictwa w górach, w powiązaniu z gospodarką leśną i wodną oraz rozwojem turystyki.

Akademia Rolnicza w Krakowie

Edward Ziółek

INTENSIFICATION OF AGRICULTURE IN MOUNTAIN AREAS OF THE CARPATHIANS

Summary

In 1976 the studies concerning agriculture intensification started within the problem R.II.1 of the Ministry of Science, High Education and Technics. The aim of these studies is to indicate the way of wider utilization of productive potential of mountain agriculture areas.

The subject-matter of the studies has been assumed in the following groups:

— characteristic of natural conditions as a basis for estimation of a scope and possibilities of agricultural utilization of the Carpathians,

— water management and ameliorations in the Carpathians with special regard to needs of agriculture,

— determination of potential productive possibilities of arable lands,

— technical and economic efficiency of different organization and production structures in agriculture in the Carpathians.

In the next stages of the realization of the programme it will be well to undertake studies on technology of the plant and animal production and the mechanization of production processes.

University of Agriculture in Kraków

Эдвард Зюлек

ИНТЕНСИФИКАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В ГОРНЫХ РАЙОНАХ КАРПАТ

Резюме

В 1976 г. были предприняты исследования в области интенсификации сельского хозяйства в горных районах Карпат, реализуемые в пределах проблемы Р.И.1 Министерства науки, высшего образования и техники ПНР. Целью их является определение способов более полного использования производственного потенциала горных сельскохозяйственных районов.

Исследовательскую тематику охватывают в целом следующие четыре тематические группы:

— характеристика природных условий как основа для оценки предела и возможности сельскохозяйственного использования Карпат,

— водное хозяйство и мелиорация в Карпатах, с особым учетом потребностей сельского хозяйства,

— определение потенциальных производственных возможностей сельскохозяйственных угодий,

— технико-экономическая эффективность разных организационно-производственных систем в сельском хозяйстве в Карпатах.

На дальнейшем этапе целесообразно предпринимать исследования в области технологии растительного и животного производства, а также в области механизации производственных процессов.

Сельскохозяйственная академия в Кракове